

RAAP-NOTITIE 3457

Plangebied Dorpsweg 65

Gemeente Koggenland

Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek (karterende fase)

Colofon

Opdrachtgever: Bureau Buitenweg

Titel: Plangebied Dorpsweg 65, gemeente Koggenland; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (karterende fase)

Status: eindversie

Datum: april 2010

Auteurs: *drs. P. Kloosterman & drs. C.M. Soonius*

Projectcode: HBDW

Bestandsnaam: NO3457_HBDW.doc

Projectleider: drs. P. Kloosterman

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 39994

Bewaarplaats documentatie: RAAP West-Nederland

Autorisatie: drs. B. Smit

Bevoegd gezag: gemeente Koggenland

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2010

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Bureau Buitenweg heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in maart 2010 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen bouw van 3 woningen op de locatie Dorpsweg 65 te Hensbroek in de gemeente Koggenland. Het onderzoek had tot doel een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen voor het plangebied. Op basis van de gespecificeerde archeologische verwachting en de voorgenomen bodemingrepen in het plangebied is vervolgens een advies met betrekking tot archeologisch vervolgonderzoek geformuleerd.

Op basis van de onderzoeksresultaten geldt voor het grootste deel van het plangebied een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen (waardevolle archeologische overblijfselen) uit de Volle en Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Hierbij kan het gaan om (resten van) een huisplaats en gebruiksvoorwerpen uit de genoemde perioden. Om dit verwachtingsmodel te toetsen, is geadviseerd een veldonderzoek uit te voeren.

Tijdens het veldonderzoek bleek dat het plangebied is opgehoogd met kalkrijk zand. Hieronder bevindt zich de oude bouwvoor, waarin enkele spikkels puin zaten. Omdat deze indicatoren zijn waargenomen in de geroerde bovengrond waarin zich ook recent materiaal bevindt en waarin verder geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, vormen zij geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden. In 2 boringen is nog een dunne laag veen aangetroffen. De oude bouwvoor of deze veenlaag gaan over in ongerijpte klei behorende tot het Laagpakket van Wormer.

Op basis van de resultaten van dit archeologisch onderzoek wordt in het plangebied in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Met betrekking tot de bevindingen van dit onderzoek dient contact opgenomen te worden met de gemeente Koggenland. Zij neemt uiteindelijk een selectiebesluit.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
1 Inleiding	5
1.1 Kader en doelstelling	5
1.2 Administratieve gegevens.....	5
1.3 Toekomstige situatie	5
1.4 Onderzoeksopzet en richtlijnen.....	6
2 Bureauonderzoek	6
2 Bureauonderzoek	7
2.1 Methoden	7
2.2 Resultaten	7
3 Veldonderzoek	11
3.1 Methoden	11
3.2 Resultaten	11
4 Conclusies en aanbevelingen	13
4.1 Conclusies.....	13
4.2 Aanbevelingen	13
Literatuur	14
Gebruikte afkortingen	15
Overzicht van figuren.....	15
Bijlage 1: Boorbeschrijvingen.....	19

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Bureau Buitenweg heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in maart 2010 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen bouw van 3 woningen op de locatie Dorpsweg 65 te Hensbroek in de gemeente Koggenland. In het bestemmingsplan ligt het plangebied in een gebied met de dubbelbestemming archeologische waarde. Volgens de voorschriften van het bestemmingsplan dient op deze locatie bij plannen groter dan 50 m² en dieper dan 35 cm rekening te worden gehouden met archeologie. De gemeente heeft de opdrachtgever gevraagd daarom een bureauonderzoek uit te laten voeren. Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten.

Het onderzoek omvatte het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden en had tot doel een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen voor het plangebied. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek is een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in de vorm van een karterend booronderzoek. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

1.2 Administratieve gegevens

Het plangebied Dorpsweg 65 (0,29 ha) ligt ten zuidwesten van de dorpskern van Hensbroek (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 19E van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000). Het perceel staat kadastraal bekend onder gemeente Obdam, sectie G, nummers 870 en 871. Op perceelnummer 871 staat momenteel een woonhuis en bijgebouw.

Gemeente: Koggenland

Plaats: Hensbroek

Plangebied: Plangebied Dorpsweg 65

Onderzoeksgebied: binnen straal van 1 km rondom plangebied

Centrumcoördinaten: 120.875 / 518.918

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 39994

1.3 Toekomstige situatie

Na sloop van het woonhuis en bijgebouw zal het plangebied in drie percelen worden opgedeeld. Op elk perceel zal een woning worden gebouwd, waarbij de funderingen tot 40-50 cm onder het maaiveld (-Mv) zullen reiken. De middelste woning zal onderkelderd worden tot 2,25 m -Mv, maar de locatie komt grotendeels overeen met die van de te slopen woning.

1.4 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

Archeologische perioden				
Tijdperk			Datering	
Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)				
Nieuwe tijd	B		1795	
	A		1650	
Middeleeuwen	Laat		1500	
	Vol		1250	
	Vroeg	Ottoons		1050
		Karolingisch		900
		Merovingisch laat		725
		Merovingisch vroeg		525
				450
Romeinse tijd	Laat		270	
	Midden		70 na Chr.	
	Vroeg		15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat		250
		Midden		500
		Vroeg		800
	Bronstijd	Laat		1100
		Midden		1800
		Vroeg		2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat		2850
		Midden		4200
		Vroeg		4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat		6450
		Midden		8640
		Vroeg		9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat		12.500
		Jong B		16.000
		Jong A		35.000
		Midden		250.000
		Oud		

tabel standaard Archeologisch RAAP 2010

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnventariseerd. Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

- het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK);
- de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW);
- literatuur en historisch en aardkundig kaartmateriaal (zie literatuurlijst);
- de recente topografische kaart, schaal 1:25.000;
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- het informatiesysteem Kennis Infrastructuur Cultuur Historie (KICH);
- de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) van de provincie Noord-Holland;
- geomorfologische, geologische en bodemkaarten van het gebied.

2.2 Resultaten

Huidige situatie

Op recente topografische kaarten (schaal 1:25.000) is het plangebied afgebeeld als een woning met erf. Recente luchtfoto's uit Google Earth bevestigen dit grondgebruik. Het plangebied ligt in een bewoningslint dat zich ten zuidwesten van de dorpskern van Hensbroek uitstrekt. In het plangebied staat momenteel een onderkelderde woning met een bijgebouw met daaromheen bosschage. Hensbroek ligt in de Polder Hensbroek.

Volgens de geraadpleegde topografische kaart en het Actueel Hoogtebestand Nederland (<http://www.ahn.nl/>) bedraagt de huidige maaiveldhoogte in het plangebied circa 1,6 m -NAP. Volgens de Grondwatertrappenkaart van Alterra (geraadpleegd via ARCHIS) is de grondwatertrap IV. Dit betekent dat het grondwaterpeil in de winter hoger dan 40 cm -Mv ligt en in de zomer tussen de 80 en 120 cm -Mv. Volgens informatie van het Kabels en Leidingen Informatie Centrum (KLIC) wordt het plangebied op één plaats doorsneden door kabels en leidingen. Het betreft de huisaansluitingen van de huidige bebouwing. De overige leidingen bevinden zich langs de Dorpsweg.

Geo(morfo)logie en bodem

Het plangebied bestaat geomorfologisch gezien uit een vlakte van getijafzettingen (Stiboka/RGD, 1979: code 2M35). Daarnaast ligt het in plaatselijk vergraven of geëgaliseerd terrein. Geologisch gezien is sprake van Afzettingen van Calais IV op oudere Afzettingen van Calais (RGD, 1987: code E0.4). De afzettingen zijn gevormd in een wad- en lagunair milieu. De Afzettingen van Calais worden tegenwoordig tot het Laagpakket van Wormer gerekend (Weerts e.a., 2000). Uit deze geomorfologische en geologische termen blijkt dat het landschap in het plangebied vooral onder invloed van de zee is gevormd. Tot ongeveer 3000 voor Chr. werden vanuit zeegaten aan de

westkust en de geulen die daarmee in verbinding stonden pakketten zand en klei afgezet (Leijnse, 2009). Daarna werd de invloed van de geulen minder en begon een fase van veengroei in het plangebied. De veenkussens die toen ontstonden, konden ongestoord groeien totdat vermoedelijk rond de 8e eeuw na Chr. werd begonnen met de ontginning van de veenkussens. Uiteindelijk leidden grootschalige ontginning van het veen door de mens en inbraken van de zee ertoe dat de veenkussens dunner werden en zelfs volledig verdwenen. Uiteindelijk is het voormalige veenpakket vrijwel volledig verdwenen. Volgens de bodemkaart bestaat de bodem in het plangebied dan ook uit kalkrijke leek-/woudeerdgronden: zware klei afgezet in een zout milieu met grondwatertrap IV (Stiboka, 1987: code pMn85A).

IKAW

Op de IKAW ligt het plangebied in een zone met een zeer lage kans op het aantreffen van archeologische waarden. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied in een gebied waar het enerzijds door de invloed van de zee te nat of gevaarlijk was voor bewoning of anderzijds waar het veen waarop soms ook gewoond kon worden, verdwenen is (Deeben, 2008; zie ook www.cultureelerfgoed.nl).

Historische situatie en mogelijke verstoringen

Over de situatie in de Hensbroek Polder voorafgaand aan de Middeleeuwen is naast de bovengenoemde aardkundige ontwikkelingen weinig bekend. Lange tijd werd aangenomen dat in dit deel van West-Friesland geen bewoning op het veen heeft plaatsgevonden. Toch zijn er aanwijzingen dat in de IJzertijd en Romeinse tijd bewoning door goede ontwatering toch mogelijk was. In de Hensbroek Polder zullen de eerste ontginningen in ieder geval rond 1000 na Chr. begonnen zijn. Als gevolg van de ontwatering van het veen trad oxidatie op, waardoor het veen geleidelijk verdween. Het verdwijnen van het veen had een aantal nadelige gevolgen, waaronder vernatting van de landbouwgronden. Vanaf de 15e eeuw werd het mogelijk door middel van molens het water weg te pompen, maar bleef de maaiveldvaling echter wel doorgaan. Als oplossing werden dammen en dijken aangelegd.

De historie van Hensbroek hangt in grote mate samen met het veen en de ontginningen. De plaatsnaam wordt rond 1312 voor het eerst vermeld en verwijst naar een 'broekland, drassig groenland' (broek) van de persoon Hen (Van Berkel & Samplonius, 2006). De oorsprong van het huidige dorp en bewoningslint gaat terug tot de 13e eeuw. De oorspronkelijke bewoningsas lag echter ongeveer 800 m naar het oosten, langs een nu grotendeels verdwenen waterloop met de naam de Weeren (Van den Berg & Alders, 2005). De toenmalige kerk en bijbehorend kerkhof van de oorspronkelijke bewoningsas is bekend. Het terrein is aangewezen als een AMK-terrein (figuur 1: monumentnummer 10843). Na een overstroming in 1248 is de bewoning opgeschoven naar de huidige locatie van Hensbroek.

Het plangebied ligt in het bewoningslint tussen Hensbroek. Het bewoningslint heeft zich gevormd langs een binnenwaterkerende kade of dijk (CHW Noord-Holland: WFR176G en WFR398G) die dwars op de verkaveling ligt. Door de hogere ligging werden deze kaden of dijken vaak als weg gebruikt en fungeerden ze als bewoningsas. De binnenwaterkerende functie is vaak verloren gegaan.

Bekende archeologische waarden

ARCHIS en AMK (figuur 1)

In ARCHIS staan geen archeologische vindplaatsen geregistreerd uit het plangebied. Het plangebied grenst echter aan de historische kern van Hensbroek, dat is aangewezen als een terrein van hoge archeologische waarde (CMA-code 19E-032; Monumentnummer 14839). De begrenzing van de historische kern is bepaald op grond van de historische kaart uit 1849-1859. Ten westen van de dorpskern concentreert een groep waarnemingen zich in en rondom een terrein van hoge archeologische waarde (CMA-code 19E-016; Monumentnummer 10843). Het betreft de vroegere locatie van Hensbroek, voordat vanwege overstromingen halverwege de 13e eeuw de bewonings-as ongeveer 800 m naar het oosten werd verplaatst. Het AMK-terrein betreft de vroegste kerk, die in ieder geval in de 12e eeuw aanwezig was. Deze datering is op grond van historische bronnen vastgesteld. Verwacht wordt dat in de ondergrond resten van begravingen, maar mogelijk ook (houten) voorgangers van latere kerkgebouwen, aanwezig zijn.

De 5 waarnemingen in en rondom het AMK-terrein hangen allemaal met het kerkterrein en een nederzetting samen (ARCHIS-waarnemingsnummers 7990, 17780, 37716, 37717 en 37719). Het aangetroffen materiaal bestaat uit aardewerk daterend uit de Volle en/of Late Middeleeuwen en menselijk botmateriaal. Dit laatste en het feit dat dit terrein in het recente verleden nog vaak werd aangeduid als Het Oude Hof, lijkt op een kerkhof te duiden.

Daarnaast zijn op 3 plaatsen langs het bewoningslint (figuur 1) tijdens een oppervlaktekartering aardewerkscherven (kogelpot, steengoed, enz.) uit de 12e-14e eeuw aangetroffen (ARCHIS-waarnemingsnummers 15012, 45639 en 8005). De laat-middeleeuwse vondsten behorende tot ARCHIS-waarnemingsnummer 45639 werden op ongeveer 40 cm -Mv aangetroffen.

Historische kaarten

Om inzicht te verkrijgen in het grondgebruik in het plangebied in de Nieuwe tijd biedt de analyse van historische kaarten een goede invalshoek. De kadastrale minuut uit de periode 1811-1832 is de oudste kaart waarop het plangebied herkenbaar is (figuur 2). Weliswaar bestaan er oudere kaarten van het gebied, maar hierop is het plangebied niet herkenbaar vanwege de grote schaal van de kaarten of omdat de kaarten zijn zeer schematisch van aard. Op de kadastrale minuut is het plangebied niet bebouwd en is een deel van het plangebied water. In de bijbehorende Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel (OAT) is het perceel aangeduid als weiland (<http://watwaswaar.nl>). Als de vorm van het perceel vergeleken wordt met de nabijgelegen bebouwde percelen, lijkt het sterk op nabijgelegen huispercelen. Op de Topografische Militaire Kaart (Bonnebladen) uit 1879 is in het plangebied voor het eerst bebouwing te zien (<http://watwaswaar.nl>): de contouren van de huidige bebouwing zijn zichtbaar. Het is niet bekend uit welk jaar het huidige woonhuis dateert, maar een datering voor 1879 (maar na 1817) lijkt hierdoor waarschijnlijk. Ook op kaarten uit 1905, 1950 en 1961 is hetzelfde gebouw herkenbaar.

KICH en molendatabase

Het raadplegen van het cultuurhistorische informatiesysteem KICH (<http://www.kich.nl>) en de molendatabase (<http://www.molendatabase.nl>) heeft geen relevante archeologische informatie opgeleverd.

AHN

Het raadplegen van het AHN (<http://www.ahn.nl>) en recente luchtfoto's uit Google Earth heeft geen concrete aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische waarden in het plangebied.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Gezien de ligging van het plangebied in het bewoningslint van Hensbroek en de waarnemingen in het bewoningslint, dat mogelijk in de Volle Middeleeuwen, maar zeker vanaf 1248 (Late Middeleeuwen) al bewoning kende, geldt voor het grootste deel van het plangebied een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen (resten) uit de Volle en Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Het betreft het deel dat op het kadastrale minuut niet als water is afgebeeld. De archeologie die wordt verwacht, kan bestaan uit (resten van) een huisplaats en/of gebruiksvoorwerpen. Indien daadwerkelijk aanwezig, bevinden dergelijke archeologische resten zich naar verwachting in de bovenste 50 cm. Voor dieper gelegen wad- en lagunaire afzettingen geldt een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit Neolithicum. Na deze periode vernatte het gebied en werd pas weer bewoonbaar toen men in de Volle Middeleeuwen het veen ging ontginnen. Voor de periode tussen het Neolithicum en de Volle Middeleeuwen geldt een lage archeologische verwachting.

Om het verwachtingsmodel te toetsen, is een karterend veldonderzoek door middel van een visuele inspectie en boringen geadviseerd. Bij de visuele inspectie wordt op opvallende terreinkenmerken gelet en bij het booronderzoek wordt inzicht verkregen in de bodemopbouw, de mate van verstoring en de diepteligging van archeologisch interessante lagen.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een booronderzoek, verkennende/karterende fase. De onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de resultaten van het bureauonderzoek (gespecificeerde archeologische verwachting) en het protocol inventariserend veldonderzoek uit de KNA versie 3.1. Tijdens het veldonderzoek zijn 9 boringen verricht. Vanwege de aanwezigheid van bebouwing en verharding is getracht de boringen zo verspreid mogelijk over het plangebied te zetten (figuur 3). Door de beperkte omvang van het plangebied in combinatie met de aanwezigheid van oude sloten voldoet het veldonderzoek aan de eisen voor een karterend booronderzoek. De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen/huisplaatsen uit de periode Volle en Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004).

Er is geboord tot maximaal 2,0 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Van alle boringen is de hoogte herleid via het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN: www.ahn.nl). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Rondom het huis en de schuur is oppervlakteverharding aanwezig. Opvallend is dat er veel bramen op het perceel staan. Bramen staan in de regel op (kalkrijke) zandgrond. De bodemopbouw in het plangebied wijkt enigszins af van de bodemopbouw die op basis van het bureauonderzoek werd verwacht.

Het plangebied is in de vorige eeuw opgehoogd met kalkrijk, matig fijn, zwak siltig zand met schelpfragmenten. De dikte van dit ophogingspakket varieert tussen 30 en 75 cm. Boring 7 is in de sloot gezet die in de 19e eeuw nog aanwezig was; hier is het zanddek 190 cm dik. Onder het ophogingspakket bevindt zich de oude bouwvoor, bestaande uit matig tot sterk humeuze, sterk siltige klei. Deze bouwvoor correspondeert met eventuele bewoning uit de Volle en Late Middeleeuwen en/of Nieuwe tijd. In 2 boringen is nog een dunne laag veen aanwezig (boringen 6 en 8), behorende tot het Hollandveen Laagpakket. De mariene afzettingen behorende tot het Laagpakket van Wormer bevinden zich op een diepte variërend van 2,7 tot 3,2 m -NAP en bestaan uit kalkrijk, matig siltige, matig slappe tot slappe klei met siltlagen. Deze mariene afzettingen zijn niet geschikt voor bewoning.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in 6 van de 9 boringen archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft spikkels puin en een enkel fragment puin afkomstig uit de bouwvoor en de opgebrachte grond. Omdat deze indicatoren zijn waargenomen in de geroerde bovengrond waarin zich ook recent materiaal bevindt en waarin verder geen andere archeologische indicatoren zijn aangetroffen, vormen zij geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden. De indicatoren zullen als gevolg van (sub)recente bouwwerkzaamheden in het plangebied terecht zijn gekomen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Op basis van de gespecificeerde archeologische verwachting (§ 2.2), de resultaten van het veldonderzoek en de voorgenomen bodemingrepen (§ 1.3) kan worden geconcludeerd dat bij de realisering van de plannen vermoedelijk geen archeologische waarden zullen worden verstoord. Meer specifiek zijn de volgende bevindingen van belang:

- Gezien de ligging van het plangebied in het bewoningslint van Hensbroek geldt voor het grootste deel van het plangebied een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen (resten) uit de Volle en Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Het betreft het deel dat op het kadastrale minuut niet als water is afgebeeld. Eventuele archeologische resten zijn ter plaatse van de huidige kelder niet meer te verwachten.
- De archeologie die verwacht wordt, kan bestaan uit (resten van) een huisplaats en/of gebruiksvoorwerpen. Indien daadwerkelijk aanwezig, bevinden dergelijke archeologische resten zich naar verwachting in de bovenste 50 cm. Voor dieper gelegen wad- en lagunaire afzettingen geldt een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit Neolithicum. Eventuele bewoning daarna zal op het veen hebben plaatsgevonden. Aangezien het veen verdwenen is, zijn resten daarvan ook verdwenen. Tot de Volle Middeleeuwen is er dus geen verwachting voor archeologische resten.
- Om het verwachtingsmodel te toetsen, is een karterend veldonderzoek verricht door middel van een visuele inspectie en boringen. Uit het veldonderzoek blijkt dat het plangebied is opgehoogd met kalkrijk zand. Hieronder bevindt zich de oude bouwvoor, waarin enkele spikkels puin zaten. Omdat deze indicatoren zijn waargenomen in de geroerde bovengrond waarin zich ook recent materiaal bevindt en waarin verder geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, vormen zij geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden.
- In 2 boringen is nog een dunne laag veen aangetroffen. De oude bouwvoor of deze veenlaag gaan over in ongerijpte klei, behorende tot het Laagpakket van Wormer.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het archeologisch onderzoek wordt in het plangebied in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Met betrekking tot de bevindingen van dit onderzoek dient contact opgenomen te worden met de gemeente Koggenland. Zij neemt uiteindelijk een selectiebesluit.

Literatuur

- Berg, F.G. van den & G.P. Alders, 2006. Bureauonderzoek naar de archeologische waarden in het bestemmingsplangebied Obdam-Hensbroek, gemeente Obdam. *Cultureel Erfgoed Noord-Holland rapport 56*. Cultureel Erfgoed Noord-Holland.
- Berkel, G. van & K. Samplonius, 2006. *Nederlandse plaatsnamen: herkomst en historie*. Utrecht.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Deeben, J.H.C. (red.), 2008. De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), derde generatie. *Rapportage Archeologische Monumentenzorg 155*. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort (info: www.cultureelerfgoed.nl).
- Leijnse, K., 2009. Plangebied Dorpsstraat 32 te Obdam, gemeente Koggenland; archeologisch vooronderzoek: proefsleuven. *RAAP-rapport 1956*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- RGD, 1987. *Geologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad Alkmaar West (19W), Alkmaar Oost (19O)*. Rijks Geologische Dienst. Haarlem.
- Stiboka, 1987. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 19 Oost Alkmaar, blad 20 West Lelystad*. Stiboka, Wageningen.
- Stiboka/RGD, 1979. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 19 Alkmaar, Blad 20 Lelystad*. Stiboka/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Weerts, H.J.T., P. Cleveringa, J.H.J. Ebbing, F.D. de Lang & W.E. Westerhoff, 2000. De lithostratigrafische indeling van Nederland. Formaties uit het Tertiair en Kwartair. *TNO-rapport 00-95-A*. NITG-TNO, Utrecht.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
CHW	Cultuurhistorische Waarden Kaart
CMA	Centraal Monumenten Archief
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KICH	Kennis Infrastructuur Cultuur Historie
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
OAT	Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Overzicht van figuren

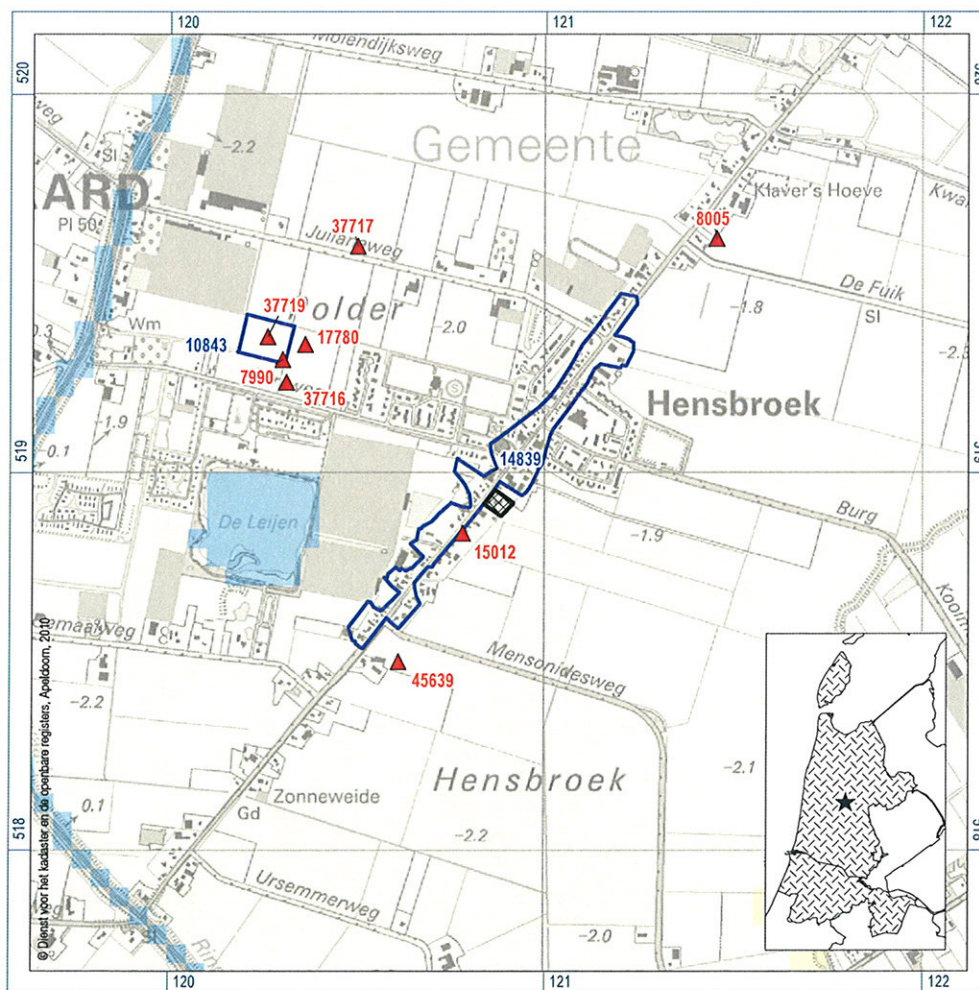
Figuur 1. Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de IKAW; inzet: ligging in Nederland.

Figuur 2. Projectie van het plangebied (zwarte lijn) op de kadastrale minuut uit de periode 1811-1832 (bron: <http://www.watwaswaar.nl>).

Figuur 3. Resultaten onderzoek.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

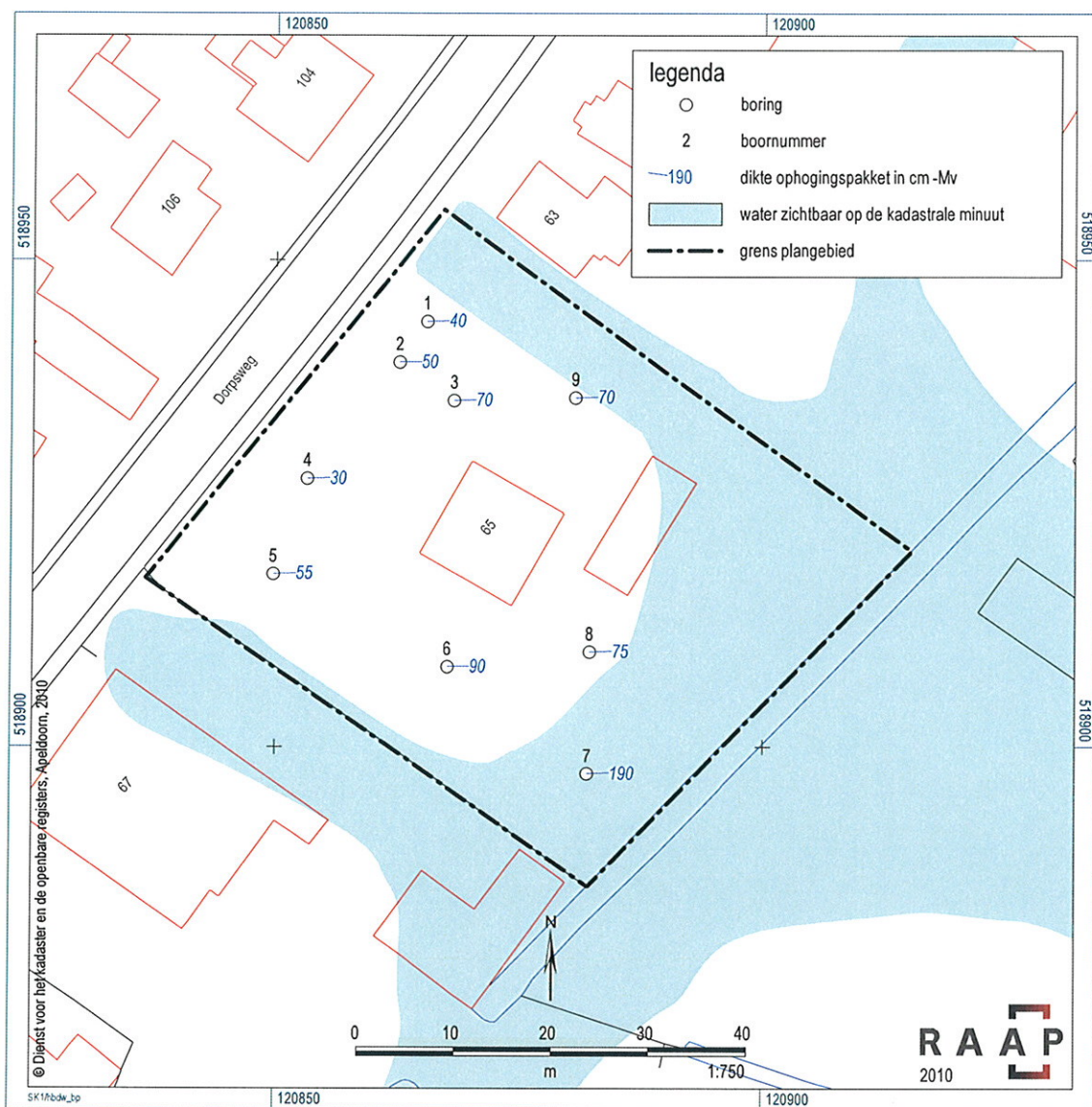
Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de IKAW; inzet: ligging in Noord-Holland.

Figuur 2. Ligging van het plangebied (onderbroken zwarte lijn) op de kadastrale minuut uit begin 19e eeuw (Ontleend op 11-10-2007 aan <http://www.dewoonomgeving.nl>).

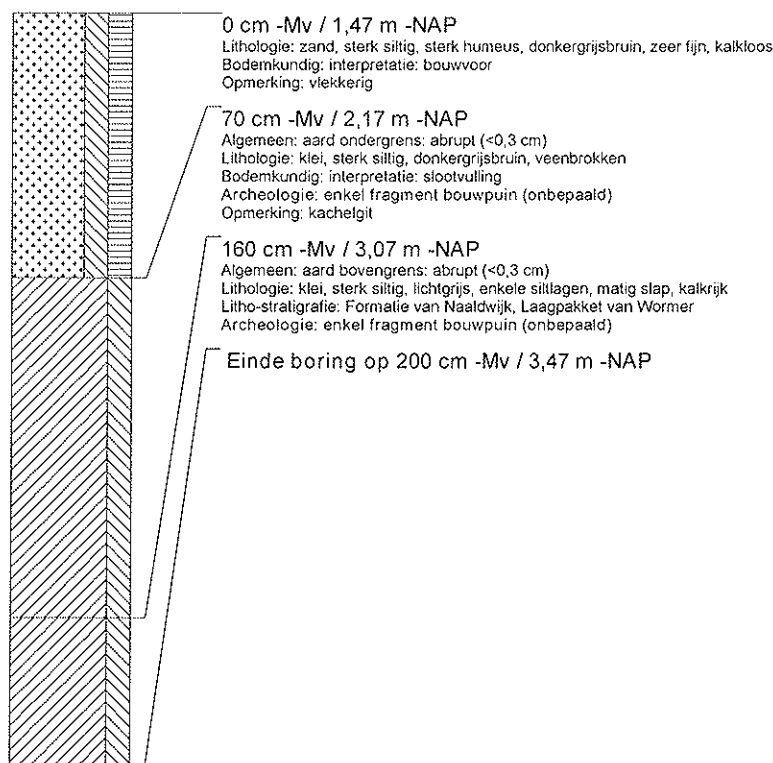

Figuur 3. Resultaten onderzoek.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

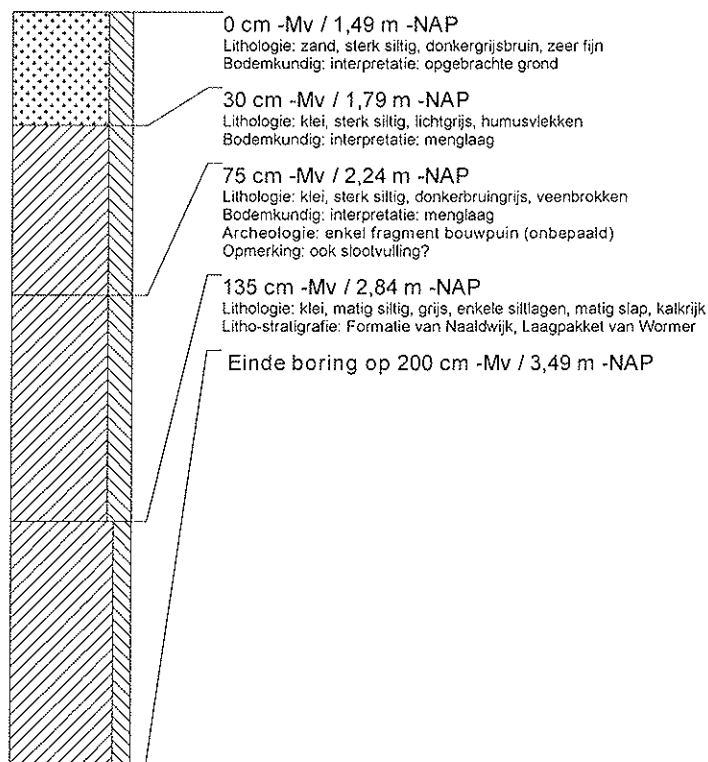
boring: HBDW-1

beschrijver: PK/CS, datum: 15-4-2010, X: 120.865, Y: 518.944, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -1,47, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Holland, gemeente: Koggenland, plaatsnaam: Hensbroek, opdrachtgever: Bureau Buitenweg, uitvoerder: RAAP West

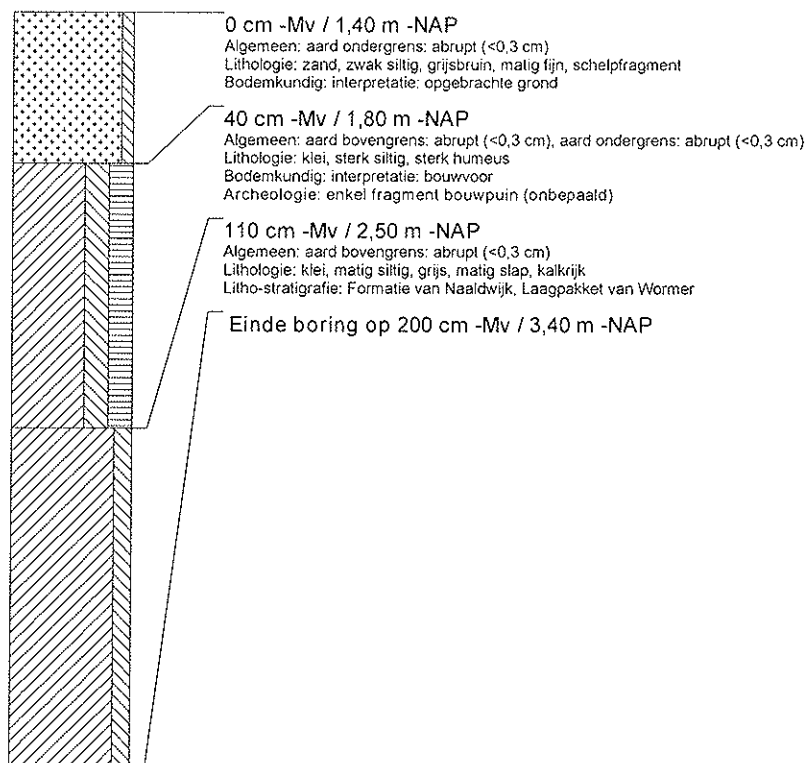
boring: HBDW-2

beschrijver: PK/CS, datum: 15-4-2010, X: 120.862, Y: 518.939, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -1,49, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Holland, gemeente: Koggenland, plaatsnaam: Hensbroek, opdrachtgever: Bureau Buitenweg, uitvoerder: RAAP West

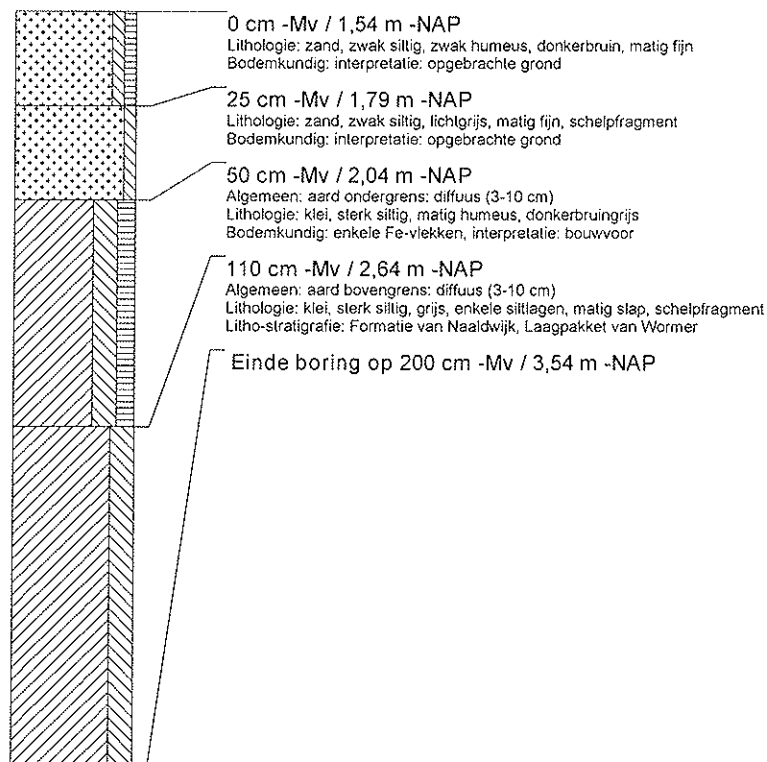
boring: HBDW-3

beschrijver: PK/CS, datum: 15-4-2010, X: 120.858, Y: 518.935, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -1,40, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guls-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Holland, gemeente: Koggenland, plaatsnaam: Hensbroek, opdrachtgever: Bureau Buitenweg, uitvoerder: RAAP West

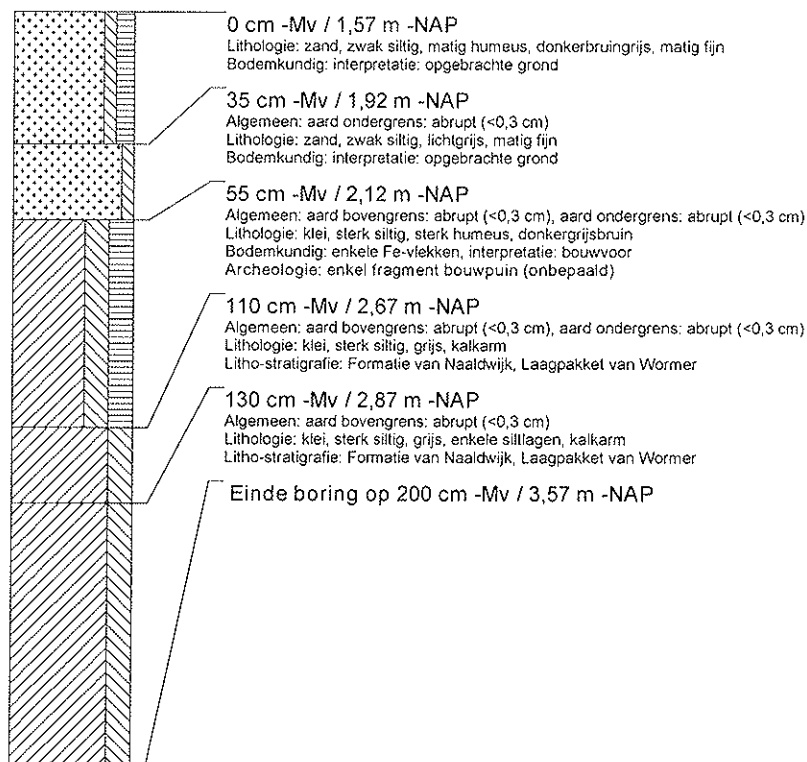
boring: HBDW-4

beschrijver: PK/CS, datum: 15-4-2010, X: 120.853, Y: 518.928, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -1,54, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guls-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Holland, gemeente: Obdam, plaatsnaam: Hensbroek, opdrachtgever: Bureau Buitenweg, uitvoerder: RAAP West

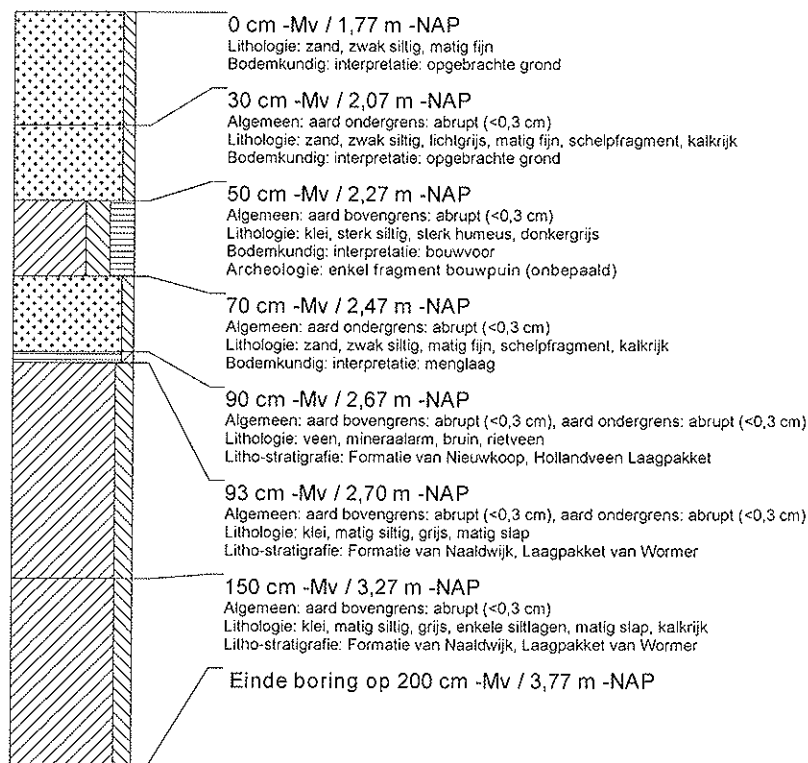
boring: HBDW-5

beschrijver: PK/CS, datum: 15-4-2010, X: 120.850, Y: 518.918, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -1,57, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Holland, gemeente: Koggenland, plaatsnaam: Hensbroek, opdrachtgever: Bureau Buitenweg, uitvoerder: RAAP West

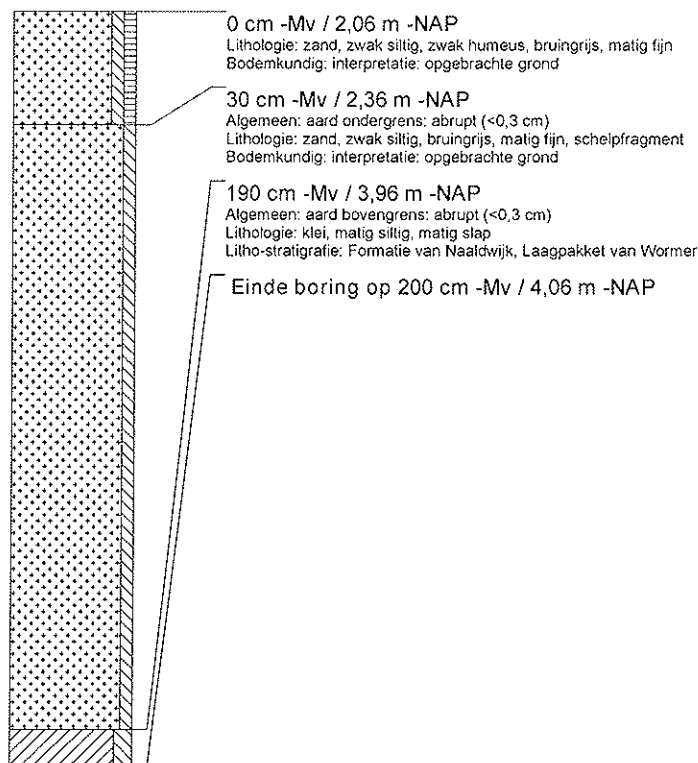
boring: HBDW-6

beschrijver: PK/CS, datum: 15-4-2010, X: 120.868, Y: 518.908, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -1,77, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Holland, gemeente: Koggenland, plaatsnaam: Hensbroek, opdrachtgever: Bureau Buitenweg, uitvoerder: RAAP West

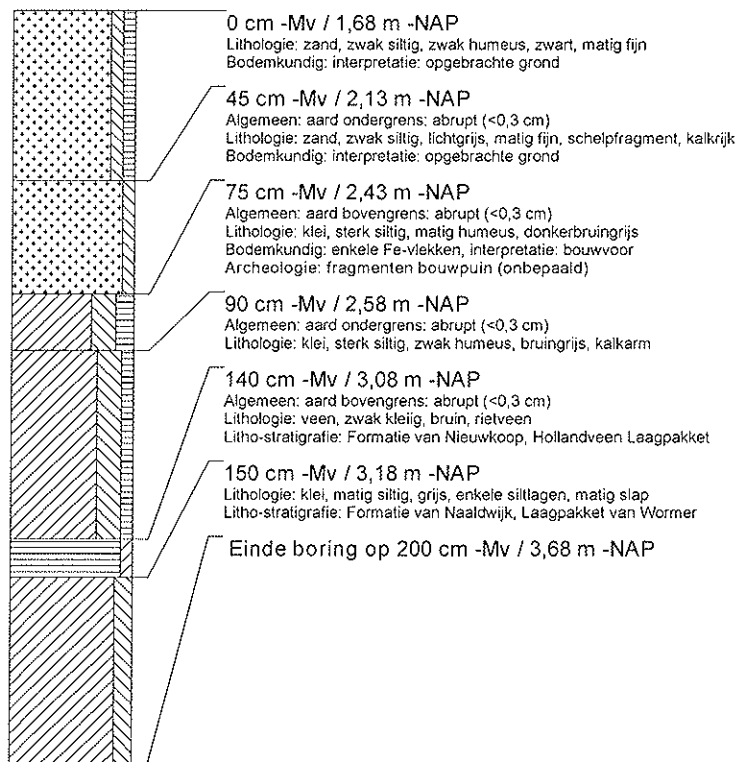
boring: HBDW-7

beschrijver: PK/CS, datum: 15-4-2010, X: 120.882, Y: 518.897, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -2,06, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Holland, gemeente: Koggenland, plaatsnaam: Hensbroek, opdrachtgever: Bureau Buitenweg, uitvoerder: RAAP West

boring: HBDW-8

beschrijver: PK/CS, datum: 15-4-2010, X: 120.882, Y: 518.910, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -1,68, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Holland, gemeente: Koggenland, plaatsnaam: Hensbroek, opdrachtgever: Bureau Buitenweg, uitvoerder: RAAP West

boring: HBDW-9

beschrijver: PK/CS, datum: 15-4-2010, X: 120.881, Y: 518.936, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -1,64, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guis-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Holland, gemeente: Koggenland, plaatsnaam: Hensbroek, opdrachtgever: Bureau Buitenweg, uitvoerder: RAAP West

